ФОЛЬКЛОРИСТИКА

УДК 392.4:2-555]:392.51(477.54/.62)
DOI 10.12958/2227-2844-2024-2(361)-281-288

Кіріченко Ольга Миколаївна,
старший викладач кафедри
іноземних мов за професійним спрямуванням
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна.
olgashevchenko84@gmail.com
https://orcid.org/0000-0003-2131-9216

Скиба Ольга Володимирівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри української та зарубіжної літератури
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна.
lelya283@ukr.net
https://orcid.org/0000-0003-1463-3821

Шпетна Світлана Анатоліївна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна.
svetlanashpetnay@gmail.com
https://orcid.org/0000-0002-2230-4748

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАРУЧИН ТА ВІНЧАННЯ НА ТЕРЕНАХ СУЧАСНОГО СЛОБОЖАНСЬКОГО КРАЮ

Зміни народної свідомості викликають зміни в родинно-побутовій обрядовості. Кожен регіон нашої держави, у тому числі Слобожанщина, має свою традиційно-звичаєву специфіку, яка науковцями мало вивчена.

Ще зовсім недавно вчені Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» проводили дослідження процесів, що визначають еволюцію сучасного українського обрядодійства й весільного фольклору Східнослобожанського краю, уважаючи перспективним вивчення особливостей функціонування весільної обрядовості в інших регіонах Слобожанщини.

Опис та аналіз традиційного весільного обряду, характерного для східнослобожанської етнокультурної території, уперше здійснено науковцями ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», які і в новітній час продовжують досліджувати сучасне слобожанське весілля в контексті загальноукраїнського, визначати регіональну специфіку побутування обрядодій Слобожанщини на тлі традиційного українського весільного обряду (Скиба, Філоненко, Негодяєва, 2011).

У нових реаліях українська обрядовість та атрибутика значною мірою трансформувалися, тому інновації, яких зазнала весільна обрядовість Слобожанського краю, потребують більш глибокого дослідження.

Фіксація весільного матеріалу на теренах Західної Слобожанщини є важливим напрямом дослідження усної народної творчості взагалі та весільного фольклору зокрема, оскільки досі відсутні фундаментальні студії, присвячені означеній проблемі. Тому тема є актуальною і потребує розроблення.

Мета роботи – дослідити традиції та інновації обрядів сучасної весільної обрядовості Західнослобожанського регіону; визначити її фольклорну природу, специфіку побутування весільної обрядовості у населених пунктах Сумщини; з'ясувати значення понять «заручини», «вінчання»; охарактеризувати особливості побутування двох обрядів: передвесільний обряд заручин та післявесільний обряд вінчання, які відбуваються в різний час у структурі весільного обряду Західної Слобожанщини; доповнити наявну джерельну базу матеріалами власних польових досліджень; визначити регіональні особливості весільної обрядовості та проаналізувати зафіксовані фольклорні жанри, що супроводжують обряди заручин та вінчання.

Вікіпедія – вільна енциклопедія трактує назву «заручини» так: «походить від обрядового з'єднання рук молодих на хлібі, зерні, що за народним звичаєм набувало юридичної сили» (Онлайн-енциклопедія, 2024).

У Словнику української мови також подається значення слова «заручини» як обряд, за яким дівчина і хлопець, що мають намір одружитися, оголошуються нареченою і нареченим (Гнатюк, Черторизька, 1972, с. 298).

Відомо, що П. Литвинова-Бартош та П. Гнідич займалися фольклористичною діяльністю, у результаті якої були здійснені перші ґрунтовні описи весільного дійства в окремих селах Полтавської й Чернігівської губерній (нині ці населені пункти адміністративно належать до Сумської області), якими і сьогодні послуговуються науковці для дослідження весільних традицій, обрядодій та фольклору, що їх супроводжує. Етнограф П. Литвинова-Бартош одна із перших активно включилася в роботу з фіксації зразків усної народної словесності. Під час збору фольклорного матеріалу вона приділяла належну увагу описам весільних звичаїв, обрядів, що побутували в селах Глухівського району.

Із метою виявлення напрацювань із зазначеної теми проаналізовано праці дослідників усної народної творчості Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Акцент зроблено на доробок науковців кафедри української мови і літератури, які зробили вагомий внесок у вивчення весільної обрядовості с. Яснопільщина Липоводолинського району (Кириленко, Глуходід, Сергієнко, 2019).

Для дослідження історії весілля Сумщини представляють цінність зразки народнопоетичної творчості, з якими ознайомлюються студенти-філологи під час вивчення курсу «Фольклористика Сумщини». Окрема частина програми стосується форм роботи на лекційних та практичних заняттях (Кириленко, 2019). Згідно з навчальною дисципліною, до аналізу пропонуються праці вчених, які займалися записами фольклорних текстів на Сумщині. Дослідницька робота поглиблює знання студентів про весільні традиції та дає змогу якісно простежити тенденції розвитку родинно-обрядової поезії на Слобожанщині. Це говорить про мобільність науковців факультету іноземної та слов'янської філології у межах вивчення родинно-обрядової поезії Сумського краю.

Доробок керівника наукової лабораторії вишу С. П'ятаченка має вагоме місце у справі дослідження весільного фольклору, народної традиційної культури. Опубліковане ним найбільш ґрунтовне дослідження з історії вивчення доробку народознавців Сумщини «Фольклористична діяльність Павла Гнідича» містить записи про весільну пісенність, її обрядову функцію (П'ятаченко, 2004).

Упродовж багатьох років учасники науково-краєзнавчих конференцій «Наукова спадщина вчених Сумщини» (2011 р.), «Актуальні питання історії, культури та етнографії Сумщини» (2014 р.), «Місто. Культура. Цивілізація» (2015 р.) порушували важливі питання щодо вивчення духовного надбання свого краю.

Солідне місце у вивченні весільних звичаїв Сумщини посідає наукова розвідка «Окремі звичаї післянедільного святкування весілля на Сумщині (середина – третя чверть ХХ століття)», опублікована в журналі «Народна творчість та етнологія». Статтю присвячено опису звичаїв завершального етапу весільного дійства (Гавриленко, 2019).

Уважаємо, що велика роль у популяризації української обрядової творчості належить аматорським фольклорним колективам Сумської області, які беруть активну участь в етнозаходах, фестивалі-конкурсі народної творчості (аматори Глухівщини, Липоводолинщини, Лебединщини та ін.).

Змістовним є внесок наукових співробітників Сумського обласного краєзнавчого музею у справу популяризації весільних традицій та обрядів. Організована ними виставка-інсталяція «Весільні традиції Сумщини. З історії весільної обрядовості кінця ХІХ–ХХ століть» репрезентує унікальні предмети та рідкісні матеріали з фондів краєзнавчого музею. Фольклорне підґрунтя мають музейні інсталяції: «Скриня нареченої», «У приміщенні Сумського відділу РАГСу 1940-х рр.», «Весільна церемонія 1974 р. в м. Суми», «Весільні подарунки» та ін. Серед експонатів знаходяться весільні обереги, вбрання, рушники, обрядовий одяг, посуд, скриня кінця ХІХ ст. з Лебединщини, у якій зберігався посаг нареченої. Родзинка музейної колекції – листи 1853–1854 рр., автори яких вітають зі вступом у шлюб уродженку Глухівського повіту, видатну фольклористку й етнографа Пелагею Литвинову. Весільні світлини різних історичних епох із зібрання музею «Причал Одіссея» відображають трансформацію весільного вбрання кінця ХІХ – початку ХХ ст. (Інформаційний портал Сумського обласного краєзнавчого музею, 2023).

Вищезазначене свідчить, що вивченню весільної обрядовості Сумщини приділялася значна увага. Однак означена тема не була об’єктом детального літературознавчого і фольклористичного аналізу. Тому сьогодні проблема досліджень з фіксації, збереження та популяризації весільних звичаїв, жанрів весільної поезії залишається актуальною.

Серед науковців домінує думка, що процеси регресії трансформації та запозичення сьогодні ще не є кінцевими, тому потребують більш детального вивчення та систематизації на основі матеріальної, нематеріальної культури та польових досліджень. Тому вважаємо науково вмотивованим звернення до фольклорної спадщини родинно-побутової спрямованості на Західній Слобожанщині.

Зазначимо, що весільна драма – система обрядів та ритуальних дій. Матеріал показує, що слобожанська весільна драма має трикомпонентну структуру, тобто складається з трьох основних циклів: передвесільного, власне весілля і післявесільного, але значно скорочених і трансформованих, кожен з яких членується на відповідні обрядові дійства зі своїми часовими параметрами, місцем проведення, виконавцями дії, ритуальними атрибутами та символікою.

Передвесільна обрядовість включає процес заручин, який має свої особливості.

Заручини як один з етапів весільної церемонії, який і нині добре зберігся та активно побутує на Сумщині.

За віруванням наших пращурів, заручини – це урочиста традиція в житті християн, перший чин подружжя. Екскурс в історію щодо проведення заручин дає змогу детальніше поглянути, як цей чин постав і як він використовується у практиці Церкви. Сьогодні, на думку священників, заручини – це літургійний чин, у котрому наречений і наречена обіцяють один одному перед Богом, що будуть разом прямувати до вінчання. Заручини мають богословське значення і передують вінчанню у певному відрізку часу, допомагають молодим не лише відчути важливість

Таїнства подружжя, а й достойно підготуватися до нього. Уважається, що період між звершенням чину заручин та чину вінчання не повинен перевищувати шести місяців (Мелешко, 2019).

Згідно із церковним каноном, проводять обряд «обітниця» – те, що ми сьогодні називаємо «заручини». Побутував обряд обміну обручками у церкві як елемент подружжя і як обіцянка майбутньому шлюбу. Молода пара просила благословення в обох пар батьків і, отримавши його, входила до церкви разом, щоб уже повінчатися як чоловік і жінка.

Як бачимо, заручини були широко практиковані християнами і вважалися не просто обрядовим елементом у приготуванні до вінчання, а вже юридично відповідальним етапом Св. Тайни подружжя.

Обов'язковим було дотримання таких правил:

– як тільки священик оголосив у храмі першу Заповідь, наречені аж тоді мали право справляти заручини;

– за традицією після обіду сходилися запрошені гості до батьків молодої на заручини;

– наречений замовляв музикантів.

Про заручини молодої пари оспівано в піснях, описано у віршах, літературних творах та народознавчих описах. Наприклад, відома народна пісня «Ой ти, дівчино, зарученая, Чого ти ходиш засмученая?», оповідання «Заручини» В. Винниченка присвячені весільній тематиці та віддзеркалюють обряд або враження і думки, які переповнюють персонажа твору в час, коли він дізнався про заручини своєї коханої (Михалко, 2007; Винниченко, 1930; Кобзей, 2014).

У 2010 р. під час експедиції нами зафіксовано таку пісню, яку співали під час обряду заручин мешканці Східної Слобожанщини:

Заручена Марусенька!
Заручена Марусенька!
Підпирай ти сіни новії,
Да подай Юрасю водиці;
Що твоя водиця солодка,
Солодій за мед, за вина, –
Коли б моя Маруся здорова була!
Здорова, здорова, як вода,
А багата, багата, як земля!

Опитані респонденти, що мешкають на території Західної Слобожанщини (Сумський район Сумської області), стверджують, що під час заручин мешканці, які проживають у районних центрах (у великих містах), пісні не співають і хороводи не водять. Зі слів мешканки села Капустянці Липоводолинського району (з 2020 р. – Роменський район) Сумської області ми записали пісню «Ой чого ти, молоденька, не тужиш?», яку і сьогодні на заручинах співають люди різних соціальних груп:

Ой чого ти, молоденька, не тужиш?
Вже другий раз дівчинонькою не будеш.
Ой червоні та й китиці,
Любі мої вечорниці,
Та вже й по вас не ходити,
Парубочків не любити.
Парубочки – як голубочки,
Та дівочки – як квіточки.

(Інформатор: Клюс К. І. 1954 р. н., пенсіонерка, с. Капустянці Роменського (Липоводолинського) району Сумської області).

Інша пісня «Ой чого ти, молоденька, не тужиш?» записана також у цьому селі:

Вже другий раз дівчинонькою не будеш.

Ой червоні та й китиці,
Любі мої вечорниці,
Та вже й по вас не ходити,
Парубочків не любити.
Парубочки – як голубочки,
Та дівочки – як квіточки.
(*Інформатор: Чередніченко Т. М. 1973 р. н., учитель, с. Капустянці Сумської обл.).*

Як бачимо, у сільській місцевості зберігся й дотепер звичай співати на заручинах.

Інший респондент, молодий хлопець, такої думки про обряд: «Заручини – це знайомство батьків дівчини і хлопця та обговорення питань для організації майбутнього весілля. Тому не дивно, що у центрі уваги на заручинах також і батьки молодят. Зазвичай на заручинах хлопець робить пропозицію дівчині і дарує їй обручку, яка є символом домовленості між дівчиною та хлопцем. Якщо дівчина згодна, вона приймає подарунок. Нововведенням є те, що елементи вишивки завжди прикрашають одяг присутніх». *(Інформатор: Федорченко Л. В. 1962 р. н., працівник торговельної сфери, м. Лебедин Сумського району Сумської обл.).*

Носіями весільного фольклору даного регіону переважно є жінки зрілого віку, які пам'ятають, як проходили заручини в їхньому житті. Уважаючи заручини найважливішою частиною весільного ритуалу, найурочистішим моментом у житті молодих, респонденти оповідають нам про основні звичаї, що пов'язані з цим обрядом: «На заручини одягали святковий одяг, адже зустрічають людей по одягу. Обов'язковими елементами до одягу були святкові аксесуари, квіти. Хлопець дарував колечко як знак взаємного кохання. Молодята отримують благословення на шлюб від батьків». *(Інформатор: Лубенська Л. М., 1963 р. н., медичний працівник, м. Лебедин Сумського району Сумської обл.).*

Більшість респондентів висловлюється про заручини так: «Проходять у колі рідних батьків, родичів та друзів. Тому близькі люди добре знають, що дарувати молодим, аби заручини залишалися в пам'яті назавжди»; «Відомо, що заручини не проходять без рушників і хустинок. Про цю традицію знаємо». Окремі елементи заручин зафіксовано в м. Суми: обряд запросин до столу, звичай називати молоду нареченою, а молодого – нареченим, використання старовинних рушників на домотканому полотні або вишитий хрестиком рушник ручної роботи. Для оздоблення святкового одягу перевага надається вишивці. (*Інформатор: Братушка Н. І., 1950 р. н., пенсіонерка, м. Суми).*

Так, вишивка як оберіг є одним із найдавніших і найпоширеніших видів народної творчості, який простежується в обряді заручин.

У регіоні побутує думка, що на заручинах потрібно обсипати молодих пшеницею. Цей ритуал символізує єдність молодих та їхніх родичів.

Фіксація весільних звичаїв XXI ст. свідчить про те, що зросло значення церковного вінчання в системі обрядової структури весілля українців. У XXI ст. вінчання у церкві як ритуал набуло юридичної сили, стало природною складовою частиною весільної драми. Вінчання починає відбуватися у весільну неділю, що знаменує зростання його ваги. Донедавна між соціальною та церковною санкціями народ надавав більшої ваги першій. Сьогодні фіксуємо зворотні випадки: важливішим виявляється церковне вінчання.

Домашні архіви респондентів (фото- та відеоматеріали), власні спостереження за величною красою вінчального обряду дали змогу виокремити деякі його особливості:

1. Церковна відправа таїнства шлюбу складається з двох частин: заручин (які раніше проводилися окремо, за певний час до весілля) та власне вінчання. Для очищення душі наречених обряд вінчання складається з багатьох дій та ритуалів (наприклад, покладання вінців на голови

молодят; обряд, коли священник, привівши молодят до присяги, зв'язує вишитим рушником, на якому молоді давали присягу, руки молодих і обводить їх навколо тетрапода, благословляючи їх молитвою, та ін.).

2. Вінчання – це не лише форма церковного шлюбу, а й духовна традиція. Молодь вірить у його глибокий сакральний сенс.

3. Для узгодження дати та часу вінчання орієнтуються на церковний календар.

4. Як і заручини, церковний обряд вінчання має богословське значення.

5. Чільне місце відводиться церковному співу. Склалася традиція добирати відповідний репертуар для проведення вінчання.

6. Основні предмети вінчання: обручки – символ вічності, нерозривності союзу; свічки – символ полум'яної любові і чистоти стосунків; рушник – символ чистоти шлюбу; хустина для нареченої – символ переходу від вільного стану до життя в подружжі; «Кагор» – символ причастя; ікони Спасителя та Пресвятої Богородиці – символ благословення на шлюб молодих. Для вінчання вибирають також ікони Ісуса Христа та Божої Матері, які називаються вінчальною парою; вінчальний вінець – символ кохання, що супроводжує молодят на початку нового життя разом; супровід вінчальних дзвонів є однією з необхідних особливостей православного храму та сповіщає про радість свята.

7. Свідки обов'язково мають належати до Православної церкви. Нами зафіксовано інформацію, коли свідками на вінчанні були ті, хто виконував обов'язки дружбана й дружки на весіллі.

8. Усі жінки, свідки таїнства вінчання, покривають голови хустками.

Польові матеріали, зібрані на Сумщині, дають змогу стверджувати, що заручини і вінчання мають свої особливості й традиції. Провівши візуальний аналіз, ми простежили нововведення у весільних обрядодіях, зміни в атрибутиці та ін.

Ми поділяємо думку науковців, що процеси регресії трансформації та запозичення ще є кінцевими, тому потребують більш детального вивчення та систематизації.

Зазначена тема не може бути повноцінно вирішена у межах однієї статті і, поза сумнівом, вимагає подальшого ґрунтовного дослідження. Мета таких розвідок полягатиме в тому, щоб простежити основні зміни, яких зазнає родинна обрядовість Слобожанського краю, – від її витоків до сьогодення. Є необхідність у з'ясуванні особливостей побутування малих фольклорних жанрів (паремій) у структурі весільного комплексу обрядодій Сумщини, у висвітленні діяльності музеїв весілля на території Західної Слобожанщині (наприклад, створення і функціонування музеїв в освітніх закладах (шкільне музейництво)).

Подальшого вивчення потребує також питання щодо побутування жанрів весільного фольклору в інших регіонах Слобожанщини.

Список використаної літератури

1. Скиба О., Негодяєва С., Філоненко Н. Обрії сучасного фольклору Луганщини : хрестоматія. Луганськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. 50 с.

2. Заручини. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D1%80%D1%83%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%B8 (дата звернення: 06.06.2024).

3. Словник української мови : в 11 т. / за ред. І. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980. Т. 3. 744 с.

4. Кириленко Н., Глуходід М., Сергієнко Н. Весільна обрядовість с. Яснопільщина Липоводолинського району Сумської області. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. 96 с.

5. Особливості розвитку фольклористики Сумщини в XIX ст. / кер. курсу Н. Кириленко. Суми, 2019. 21 с. https://fisf.sspu.edu.ua ›images (дата звернення: 06.06.2024).

6. П'ятаченко С. Фольклористична діяльність Павла Гнідича. Суми : МакДен, 2004. 196 с.

7. Гавриленко В. Окремі звичаї післянедільного святкування весілля на Сумщині (середина – третя чверть XX століття). *Народна творчість та етнологія*. 2019. Вип. 3(379). С. 52–60. DOI: https://doi.org/10.15407/nte2019.03.052

8. Інформаційний портал Сумського обласного краєзнавчого музею. URL: http://museum.sumy.ua/ (дата звернення: 09.06.2024).

9. Мелешко А. Заручини: утвердження у вірі, єдинодумстві, істині та любові. *Слово.* 2019. № 4(76). http://dds.edu.ua/ua/articles/2/slovo/2018/2396-zaruchyny-utverdzhennya-u-viri-yedynodumstvi-istyni-ta-lyubovi-2020.html (дата звернення: 09.06.2024).

10. Пісенний вінок. Українські народні пісні / упоряд. А. Михалко. Київ : Криниця, 2007. 400 с.

11. Біля машини. Твори : у 23 т. 3-є вид. Київ ; Харків : Книгоспілка ; Рух, 1930–1931. Т. 1: Краса і сила; Заручини; Контрасти; Антрепреньор Гаркун-Задунайський; Голота; Біля машини; Мнімий господин : оповідання. 1930. 403 с.

12. Кобзей Н. Мовна картина світу В. Винниченка крізь призму його наратологічної концепції. *Studia methodologica.* 2014. № 37. С. 171–178.

References

1. Skyba, O., Negodyaeva, S., & Filonenko, N. (2011). Obrii suchasnoho folkloru Luhanshchyny [Frontiers of modern folklore of the Luhansk region]. Luhansk: DZ «LNU imeni Tarasa Shevchenka» [in Ukrainian].

2. Zaruchyny [Engagement]. *Wikipedia.* Retrieved from https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D1%80%D1%83%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%B8 [in Ukrainian].

3. Hnatyuk, H., & Chertoryzhka, T. (Eds.). (1972). Slovnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]. Vols. 1–11. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

4. Kirylenko, N., Glukhodid, M., & Sergienko, N. (2019). Vesilna obriadovist s. Yasnopilshchyna Lypovodolynskoho raionu Sumskoi oblasti [Wedding ceremony of Yasnopil region of Lypovodolin district of Sumy region]. Sumy: Vyd-vo SumDPU im. A. S. Makarenka [in Ukrainian].

5. Kirylenko, N. (2019). Osoblyvosti rozvytku folklorystyky Sumshchyny v XIX st. [Peculiarities of the development of folkloristics of the Sumy Oblast in the 19th century]. Sumy. Retrieved from https://fisf.sspu.edu.ua ›images [in Ukrainian].

6. Pyatchenko, S. (2004). Folklorystychna diialnist Pavla Hnidycha [Folklore activity of Pavlo Hnidych]. Sumy: Vyd-vo «MakDen» [in Ukrainian].

7. Havrylenko, V. (2019). Okremi zvychai pislianedilnoho sviatkuvannia vesillia na Sumshchyni (seredyna – tretia chvert XX stolittia) [Separate customs of the post-Sunday wedding celebration in Sumy Oblast (mid-third quarter of the 20th century)]. *Narodna tvorchist ta etnolohiia – Folk creativity and ethnology, 3,* 52–60. DOI: https://doi.org/10.15407/nte2019.03.052 [in Ukrainian].

8. Informatsiinyi portal Sumskoho oblasnoho kraieznavchoho muzeiu [Information portal of the Sumy Regional Museum of Local History]. Retrieved from http://museum.sumy.ua/ [in Ukrainian].

9. Meleshko, A. (2019). Zaruchyny: utverdzhennia u viri, yedynodumstvi, istyni ta liubovi [Engagement: confirmation in faith, single-mindedness, truth and love]. *Slovo, 4(76).* Retrieved from http://dds.edu.ua/ua/articles/2/slovo/2018/2396-zaruchyny-utverdzhennya-u-viri-yedynodumstvi-istyni-ta-lyubovi-2020.html [in Ukrainian].

10. Pisennyi vinok: Ukrainski narodni pisni [Song wreath: Ukrainian folk songs]. (2007). Kyiv: Krynytsia [in Ukrainian].

11. Bilia mashyny [Near the car]. (1930–1931). (Vols. 1–23). Krasa i syla; Zaruchyny; Kontrasty; Antreprenor Harkun-Zadunaiskyi; Holota; Bilia mashyny; «Mnimyi hospodyn»: opovidannia [Beauty and strength; Engagement; Contrasts; Entrepreneur Harkun-Zadunayskyi; Beggarhood; Near the car; Imaginary master: a story]. Kyiv; Kharkiv: Knyhospilka; Rukh [in Ukrainian].

12. Kobzei, N. (2014). Movna kartyna svitu V. Vynnychenka kriz pryzmu yoho naratolohichnoi kontseptsii [Language picture of the world of V. Vinnichenko through the prism of his narratological concept]. *Studia methodologica*, 37, 171–178 [in Ukrainian].

Кіріченко О. М., Скиба О. В., Шпетна С. А. Регіональні особливості функціонування заручин та вінчання на теренах сучасного Слобожанського краю

Стаття спрямована на поглиблення розуміння важливості фіксації та популяризації родинно-обрядової поезії, весільних звичаїв XXI ст. Авторами обґрунтовано актуальність теми зі збирання та вивчення весільних обрядодій і фольклору, що їх супроводжує, на території Сумської області. Акцент зроблено на краєзнавчому аспекті усної народної творчості. Опрацьовано опубліковані джерела збирачів фольклору Сумщини та доповнено наявну джерельну базу матеріалами власних польових досліджень з описом родинних обрядів, звичаїв, сучасних жанрів усної народної творчості. Розглянуто регіональні особливості стародавніх весільних звичаїв та сучасний стан родинно-побутової обрядовості Західнослобожанського краю. Досліджено побутування на території Сумської області (Західної Слобожанщини) таких етапів весільного дійства, як заручини і вінчання, а також простежено зміни, трансформації та інновації, яких зазнала весільна обрядовість Слобожанського регіону.

Ключові слова: родинно-побутова обрядовість, звичаї, традиції, жанри весільного фольклору, заручини, вінчання.

Kirichenko O., Skyba O., Shpetna S. Regional features of the functioning of engagements and weddings on the territory of the modern Slobozhansk region

The article is aimed at deepening the understanding of the importance of recording and popularizing family ritual poetry, wedding customs of the 21st century. The authors substantiated the relevance of the topic of collecting and studying wedding rituals and the folklore that accompanies them in the territory of the Sumy region. Emphasis is placed on the local history aspect of oral folk art. The published sources of folklore collectors of the Sumy Oblast were elaborated and the existing source base was supplemented with materials of own field research with a description of family rites, customs, and modern genres of oral folk art. The regional peculiarities of ancient wedding customs and the modern state of family and household rituals of the Western Slobojan region are considered. The stages of the wedding ceremony, such as engagement and wedding, were studied on the territory of the Sumy region (Western Slobojan region), as well as the changes, transformations and innovations experienced by the wedding rituals of the Slobojan region were traced.

Key words: family and household rituals, customs, traditions, genres of wedding folklore, engagement, wedding.

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Стаття надійшла до редакції 21.05.2024 р.
Прийнято до друку 31.05.2024 р.